

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ ΑΜΑΛΙΑΔΟΣ

(Νομικός χαρακτηρισμός των συναθροίσεων προς παρακολούθηση ποδοσφαιρικού αγώνα)

Εισαγγελία Πρωτοδικών Αμαλιάδος Αριθμ.639(26/2/1966)

Σύνταγμα

-«συναθροίσεις» εν υπαίθρω

- έννοια και διακρίσεις αυτών κατά το άρθρο 10 Συντάγματος και διατάξεων Αστυνομίας ή κανόν. Χωροφυλακής.

-περιπτώσεις καθ' ας παρίσταται Εισαγγελεύς και καθήκοντα αυτού.

-ποδοσφαιρικός αγώνας δεν θεωρείται «συνάθροισης» κατά το άρθρο 10 Συντάγματος.

-κίνδυνος διασαλεύσεως δημόσιας τάξεως λόγω εξάψεως οπαδών συναγωνιζομένων ομάδων.

-δικαίωμα αστυνομίας προς απαγόρευσιν.

Κ. Διοικητήν Υ.Χ. Αμαλιάδος

Εις απάντησιν του υπ' αριθμόν 7/36/119β της 23/2/66 υμετέρου εγγράφου, δι' ου καλούμεθα όπως παραστώμεν κατά την διάρκειαν ποδοσφαιρικής συναντήσεως εν τω γυμναστηρίω Αμαλιάδος την 27^{ην} τρέχοντος και ώραν 15.00, επί τω ισχυρισμώ ότι ενδεχομένως να προκληθούν έκτροπα λόγω της κρισιμότητος του αγώνος, έχουμεν την τιμήν να γνωρίσωμεν υμίν τα κάτωθι:

Αι σχετικά διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας, αίτινες προβλέπουσι περί διαλύσεως δημοσίων συναθροίσεων είναι αι:

1. των άρθρων 1 και 2 του ν. 29/1943 κυρωθέντος δια της υπ' αριθ.301/1946 πράξεως του Υπουργικού Συμβουλίου,
2. των άρθρων 299 και 300 του από 12 Μαρτίου 1958 Κανονισμού Υπηρεσίας Χωροφυλακής ,ως εκυρώθη δια του από 22/3/1958 β.δ.
3. των άρθρων 123-128 του κανονισμού της εν πόλεσιν υπηρεσίας των στρατευμάτων και
4. του υπ' αριθ. 61/1952 Κανονισμού Αρχηγείου Αστυν. Πόλεων και 76/1954 Αστυν. Διατάξεως Αθηνών.

Εκ τών διαληφθεισών ανωτέρω διατάξεων προκύπτει ότι το κατασταλτικόν μέτρον της διαλύσεως των εν υπαίθρω δημοσίων συναθροίσεων, εις ας περιλαμβάνονται και αι κινηταί τοιαύται(διαδηλώσεις, πορείαι εις οδούς κλπ. Οράτε σχετ. Α.Σβώλου- 'Ι.Βλάχου :Το Σύνταγμα της Ελλάδος τομ. Β' σελ. 204 § 30), εφαρμόζεται εις την περίπτωσιν, καθ' ήν αύται είναι ή κατέστησαν παράνομοι(σχετ. άρθρο 294 § 8β' Κανον. Υπηρ. Χωροφ.). Τοιαύται δέ θεωρούνται αι παρά το Σύνταγμα και τους νόμους του Κράτους, γενόμεναι, ως λ.χ. αι απαγορευθείσαι υπό της Αστυνομικής Αρχής λόγω επικείμενου κινδύνου εις την δημόσιαν ασφάλειαν, ως και οι νόμιμα συναθροίσεις, αφ' ής στιγμής προεκλήθησαν εν αυταίς ταραχαι ή διασάλευσις της τάξεως .

Και εάν μεν αι παράνομοι δημόσιοι εν υπαίθρω συναθροίσεις αποτελούνται εξ άόπλων και ησύχων ατόμων(μη αποβλεπόντων τουτέστιν σε επαναστατικούς ή άλλους εγκληματικούς σκοπούς) , διαλύονται υπό της Αστυνομικής Αρχής δι' ηπίων μέσων και άνευ χρήσεως βίας. Εάν δέ ενεργώνται συναθροίσεις παρά την απαγόρευσιν αυτών υπό της Αστυνομικής Αρχής ή εάν πρόκειται περί ταραχωδών άόπλων συγκεντρώσεων, αποβλεπουσών εις επαναστατικούς ή άλλους

εγκληματικούς σκοπούς, ο οικείος Διευθυντής Χωροφυλακής (ή Αστυνομικός Διευθυντής), ειδοποιεί, αν μη είναι όλως αιφνιδιαστική η συνάθροιση, εγκαίρως τον Νομάρχη και τον Εισαγγελέα Πρωτοδικών, όπου δε δεν υπάρχει Εισαγγελεύς τον Ειρηνοδίκη, ίνα, είτε οι ίδιοι, είτε οι νόμιμοι αυτών αναπληρωταί, παραστώσιν, ως έχουσιν υποχρέωσιν, εις την συνάθροισιν, μετά τούτων δε μεταβαίνει εις τον οικείον τόπον και προτρέπει το πλήθος να διαλύθει κατά την διαδικασία, ήν ειδικότερον προβλέπει ο νόμος (άρθρον 299 Κανον.Χωροφ.κλπ.)

Εκ των ανωτέρω εκτεθέντων προκύπτει ότι ο Εισαγγελεύς καλείται υπό της Αστυν. Αρχής εις τον τόπον της παρανόμου εν υπαίθρω συγκεντρώσεως, ουχί βεβαίως δια να αναλάβη την τήρησιν της τάξεως ή να δώση οιαδήποτε περί ταύτης υπεύθυνον γνώμην ή διαταγήν βίας διαλύσεως, διότι περί πάντων τούτων την πρωτοβουλίαν, αλλά και την ευθύνην έχει, κατά νόμον, εξ ολοκλήρου η Αστυνομική και Διοικητική Αρχή, εις ας ανήκει η τήρησις της τάξεως, αλλά δια την διατήρησιν της διαδικασίας, ήτις είναι αναγκαία δια την χρήσιν των όπλων προς διάλυσιν της συγκεντρώσεως και δη αφ' ενός μεν δια την εν ονόματι του Νόμου πρόσκλησιν του πλήθους όπως διαλυθή μετά τας προηγούμενας τρεις (3) προσκλήσεις του Διοικητού της δημοσίας δυνάμεως, αφ' ετέρου δε δια την έκδοσιν εγγράφου διαταγής δια την χρήσιν των όπλων(οράτε σχετ. υπ' αριθ.314/1956 γνωμοδότησιν Νομικού Συμβουλίου του Κράτους). Η επέμβασις του Εισαγγελέως και δια την εν ονόματι του νόμου πρόσκλησιν και δια την διαταγήν χρήσεως όπλων, είναι επικουρική, δέον, τουτέστιν, να γίνηται μόνον εν ελλείψει του εκπροσώπου της διοικητικής αρχής. Τούτο προκύπτει: α) εκ του άρθρου 299 § 3 εδ. Β' Κανον. Υπηρ. Χωρ/κής, ένθα ρητώς ορίζεται ότι δύναται να γίνη χρήσις των όπλων τη εγγράφω διαταγή του εκπροσώπου της διοικητικής αρχής ή ελλείψει αυτού του εισαγγελέως ή του Ειρηνοδίκου,β)εκ των άρθρων 58 και 66 του από 5.8/10/1949 Κώδικος περί Νομαρχών κλπ., καθ' ά ο Νομάρχης προϊσταται των αστυνομικών αρχών και εποπτεύει την δημόσιαν τάξιν, εκδίδων τας δέουσας διαταγάς προς την Χωροφυλακήν και την Αστυνομίαν, γ)εκ των §§ 124 και 128 Κανον. της εν Πόλεσιν υπηρεσίας τω στρατευμάτων, καθ' άς ορίζεται η εκτίμησις της ανάγκης προσφυγής εις την χρήσιν όπλων παρά των προς τήρησιν της δημοσίας τάξεως προσεπικαλουμένων στρατευμάτων και η πρωτοβουλία της τοιαύτης ενόπλου επεμβάσεως, ανήκει εις την Διοικητικήν Αρχήν, αντιπρόσωπος της οποίας μεταβαίνει εις τον τόπον της συγκεντρώσεως, ήτις εκδίδει έγγραφον προς τούτο διαταγήν, και ταύτης απούσης εις τον προιστάμενον της δημόσιας ασφάλειας κλπ. Ουδαμού εν τω Κανονισμώ τούτω μνημονεύεται η δικαστική αρχή. Και δ)εκ της διαζευκτικής και εν συνεχεία του εκπροσώπου της διοικητικής αρχής μνείας του τοιούτου της δικαστικής αρχής εν τω άρθρω 2 του ν. 29/1943.

Πέραν όμως των προπαρατεθεισών σκέψεων, φρονούμεν ότι στην απασχολούσαν υμάς περίπτωσιν ποδοσφαιρικού αγώνος ,δεν δύνανται να τυχώσιν εφαρμογής αι μνησθείσαι διατάξεις, πολλώ δε μάλλον να παραστώμεν εν τω γυμναστηρίω, άτε μη υφισταμένης νομικής υποχρεώσεως ή υπηρεσιακού καθήκοντος, αλλά και δια τους εξής πρόσθετους λόγους:

Άπασαι αι αναφερθείσαι ανωτέρω νομικά διατάξεις αφορώσιν συναθροίσεις και δή δημόσιας τοιαύτας, περί ων προβλέπει βασικώς το άρθρο 10 Συντάγματος 1952.- Είναι δε συνάθροισις η συγκέντρωσις πολλών επί το αυτό μετά προηγούμενην συνεννόησιν, προς λήσιν αποφάσεως και κοινήν ενέργειαν (άρθρο 294 § 1 Κανον. Χωροφ.). Αλλά ασχέτως νομοθετικού ορισμού, γενικώς «συνάθροισις» είναι η σκόπιμος κατ' αρχήν, και όχι τυχαία, προσωρινή επί το αυτό συνάντησις αξιόλογου αριθμού προσώπων προς έκφρασιν ή ακρόασιν ανακοινώσεως ή γνώμης επί ωρισμένου θέματος, ή προς διαδήλωσιν φρονημάτων ή αιτημάτων οιοδήποτε χαρακτήρος, ή προς λήσιν από κοινού αποφάσεων, ή προς από κοινού άσκησιν του

δικαιώματος του αναφέρεσθαι.(Α.Σβόλου –Ι.Βλάχου: Το Σύνταγμα της Ελλάδος τομ. Β' σελ.195-196, Ν.Ν.Σαριπόλου: Σύνταγμ. Δικ. Γ' 1923σελ.160, Δ.Κυριακού: Ερμηνεία του Συντάγματος σελ. 85 επ. ,Χρ.Σγουρίτσα:Συντ. Δικ. Σελ.450, Γ.Βαρβαρέτου: Το νέον Σύνταγμα σελ.25)

Κατά συνέπειαν δεν αποτελεί «συνάθροισιν» κατά την έννοια του άρθρου 10 Συντάγματος, η κοινωνικού, ή άλλου χαρακτήρος συγκέντρωσις προς ψυχαγωγίαν(χορός, ιπποδρομίες, θεάματα, ή επιδείξεις, αθλητικοί αγώνες, εορταί, κλπ.),

Δι' ό και υπόκεινται εις την γενικήν αστυνομικήν ρύθμισιν (αρθρ. 267 Κανον.Χωρ/κής, υπ' αριθ.37/1951 Αστυν. Διατ. Αθηνών), δυνάμεναι ν' απαγορευθώσι όχι μόνον όταν κινδυνεύη η δημόσια ασφάλεια, αλλά και δι' άλλους λόγους(π.χ. υγιεινής κλπ.)

Δήλον καθίσταται ότι εν τη τελευταία ταύτη κατηγορία υπάγεται και πάσα ποδοσφαιρική συνάντησις μη δυναμένη να θεωρηθή ως συνάθροισις κατ' άρθρ.10 Συντάγματος(οράτε Γ.Βαρβαρέτου ενθ' ανωτ. Σελ. 25 εν τέλει).

Δι'ό και κρίνομεν σκόπιμον την δι' ηυξημένης υμετέρας δυνάμεως παράστασιν εν τω ρηθέντι γυμναστήριω προς τήρησιν ευταξίας και περιφρούρησιν της ασφάλειας, εις ην δε περίπτωσιν ήθελε λάβει χώρα αξιόποινος τις πράξις , την άμεσον σύλληψιν των υπαιτίων και την ενώπιον ημών οδήγησιν συμφώνως τοις άρθροις 417 και επομ. Κωδ. Ποιν. Δικον.

Ο εισαγγελικός πάρεδρος Α. ΦΑΚΟΣ

Πραγματικά περιστατικά:

Ο Διοικητής της Υπηρεσίας Χωροφυλακής Αμαλιάδος εν όψει ποδοσφαιρικού αγώνα που θα ελάμβανε χώρα την 27^η Φεβρουαρίου στο γυμναστήριο Αμαλιάδος στις 15.00 αποστέλλει στην Εισαγγελία Πρωτοδικών Αμαλιάδος το υπ' αρ. 7/36/119β έγγραφο της 23/2/1966.Με το έγγραφο αυτό ζητά να παραστεί στον ποδοσφαιρικό αγώνα ένας Εισαγγελέας με τον ισχυρισμό ότι ο αγώνας ήταν κρίσιμος και ενδέχεται να προκληθούν έκτροπα , με τα οποία θα διαταρασσόταν η δημόσια τάξη. Η Εισαγγελία Πρωτοδικών Αμαλιάδος απάντά στην πρόσκληση αυτή με την άνωθεν γνωμοδότηση.

Προσωπικό σχόλιο:

Μέρος α' - Παρουσία Εισαγγελέα σε «εν υπαίθρω δημόσιαν συνάθροισιν»

Για να τεθεί σε ισχύ η κείμενη νομοθεσία (1966) σχετικά με την διάλυση των δημοσίων συναθροίσεων που θεσπίζεται με:

- 1) τα άρθρα 1 και 2 του ν.29/1943
- 2) τα άρθρα 299 και 300 του από 12/3/1958 Κανονισμού Υπηρεσίας Χωροφυλακής
- 3) τα άρθρα 123-128 του Κανονισμού της υπηρεσίας των στρατευμάτων στις πόλεις
- 4) το υπ' αριθ. 61/1952 Κανονισμού Αρχηγείου Αστυνομίας Πόλεων και 76/1954 Αστυνομικής διατάξεως Αθηνών

θα πρέπει η «εν υπαίθρω δημόσια συνάθροισις» να έχει καταστεί **παράνομη** σύμφωνα με το άρθρο 294 §8β' του Κανονισμού Υπηρεσίας Χωροφυλακής.

Συνεπώς θα πρέπει ο ποδοσφαιρικός αγώνας ,είτε να έχει κηρυχθεί παράνομος από την Αστυνομική Αρχή , είτε παρότι είναι νόμιμη συνάθροιση να προκληθούν σε αυτόν ταραχές που διασαλεύουν την δημόσια τάξη.

Ο Εισαγγελέυς είναι δυνατόν να παραστεί σε δημόσια εν υπαίθρω συνάθροιση μόνο μετά από πρόσκληση του οικείου Διοικητή της Χωροφυλακής (ή Αστυνομικό Διευθυντή) και στις εξής περιπτώσεις:

- εάν η συνάθροιση πραγματοποιείται παρά την απαγόρευση της Αστυνομικής Αρχής,
- εάν η συνάθροιση είναι ταραχώδης και άοπλη με επαναστατικούς ή άλλους εγκληματικούς σκοπούς,

ώστε να αποφευχθεί ο οποιοσδήποτε αιφνιδιασμός, που θα ήταν δυνατόν να αποτελέσει κίνδυνο για την δημόσια τάξη και ασφάλεια.

Επιπλέον η επέμβαση του Εισαγγελέα είναι επικουρική, προτιμάται να γίνεται ελλείψει του εκπροσώπου της διοικητικής αρχής και έχει συγκεκριμένο αντικείμενο, δηλαδή την επίβλεψη της νόμιμης διαδικασίας ,η οποία πρέπει να τηρηθεί για την διάλυση του πλήθους. Αυτή η διαδικασία έχει δύο σκέλη, αφ' ενός την πρόσκληση προς το πλήθος ,μετά τις τρεις προσκλήσεις που έχει απευθύνει ο Διοικητής της δημόσιας δυνάμεως, να διαλυθεί και αφ' ετέρου την έκδοση εγγράφου διαταγής για την χρήση όπλων προς διάλυση της συναθροίσεως (σύμφωνα με την γνωμοδότηση του Ν.Σ.Κ.)

Λόγω ,λοιπόν, του επικουρικού χαρακτήρα της παρεμβάσεως του Εισαγγελέα , ο οποίος και θεμελιώνεται βάσει των άρθρων :

- 1) 299 §3 εδ.β' Κανον. Υπηρ. Χωροφυλακής ,
- 2) 58 και 66 του από 5/8.10.1949 Κώδικα περί Νομαρχών,
- 3) § 124 και 128 Κανον. Της υπηρεσίας των Στρατευμάτων στις πόλεις ,
- 4) 2 του ν.29/1943 με την διαζευκτική και εν συνεχεία του εκπροσώπου της διοικητικής αρχής μνείας αυτού της δικαστικής αρχής ,

δεν κρίνεται απαραίτητη η παρουσία Εισαγγελέα στον εν λόγω ποδοσφαιρικό αγώνα.

Μέρος β' - Χαρακτηρισμός του ποδοσφαιρικού αγώνα ως «δημόσιαν εν υπαίθρω συνάθροισιν»

Σύμφωνα με το άρθρο 10 του Συντάγματος του 1952 «Μόνον εις τας δημόσιαν συναθροίσεις δύνανται να παρίσταται η αστυνομία. Αι εν υπαίθρω δημόσιαι συναθροίσεις δύνανται να απαγορευθώσιν αν ως εκ τούτων επίκειται κίνδυνος εις την δημόσιαν ασφάλειαν.».

Οι τότε συνταγματικές θεωρίες περί των συναθροίσεων αποδέχονταν ότι «συνάθροισις είναι η σκόπιμος και κατ' αρχήν, και όχι τυχαία, προσωρινή επί το αυτό συνάντησις αξιόλογου αριθμού προσώπων, προς έκφρασιν ή ακρόασιν ανακοινώσεως ή γνώμης επί ορισμένου θέματος, ή προς διαδήλωσιν φρονημάτων ή αιτημάτων οιοδήποτε χαρακτήρα, ή προς λήψιν από κοινού αποφάσεων, ή προς άσκησιν δικαιώματος του αναφέρεσθαι.

Ακόμη σύμφωνα με το άρθρο 294 § 1 Κανον. Χωροφ. Ως συνάθροιση λαμβάνεται «η συγκέντρωσις πολλών επί το αυτό μετά την προηγούμενην συνεννόησιν, προς λήψιν αποφάσεως και κοινήν ενέργειαν».

Βάσει λοιπόν των ανωτέρω ο ποδοσφαιρικός αγώνας δεν μπορεί αν χαρακτηριστεί ως συνάθροιση επομένως ούτε και εν υπαίθρω δημόσια συνάθροιση ώστε να υπαχθεί στις διατάξεις που αναφέρονται στο μέρος α' .

Όμως ο ποδοσφαιρικός αγώνας υπάγεται στην γενική αστυνομική ρύθμιση (άρθρο 267 του Κανον. Χωρ/κης ,37/1951 Αστυν. Διατ. Αθηνών) περί των κοινωνικών ή άλλου χαρακτήρος συγκεντρώσεων περί ψυχαγωγίας, οι οποίες είναι δυνατόν να απαγορευθούν λόγω κινδύνου της δημόσιας ασφάλειας και για άλλους λόγους (π.χ. υγιεινής). Έτσι είναι δυνατή η παρουσία της αστυνομίας, χωρίς όμως και την παρουσία Εισαγγελέα.

Περίληψη γνωμοδότησης:

Η Εισαγγελία Πρωτοδικών Αμαλιάδος έκρινε ότι η παρουσία Εισαγγελέα στην ποδοσφαιρική συνάντηση δεν ήταν αναγκαία κατά το γράμμα του νόμου ,παρά μόνο λόγω ελλείψεως του εκπροσώπου της διοικητικής αρχής. Επιπλέον ο ποδοσφαιρικός αγώνας κρίθηκε ότι δεν αποτελεί συνάθροιση κατά το άρθρο 10 του Συντάγματος επομένως δεν μπορούσε να υπαχθεί στις διατάξεις που αφορούσαν τις εν υπαίθρω δημόσιες συναθροίσεις.

Εν τέλει η Εισαγγελία Πρωτοδικών Αμαλιάδος αποφάνθηκε ότι λόγω της υπαγωγής του ποδοσφαιρικού αγώνα στο άρθρο 267 του Κανον. Χωρ/κης ,37/1951 Αστυν. Διατ. Αθηνών είναι δυνατή η παρουσία αστυνομικών δυνάμεων κατά την διάρκεια του, ώστε να τηρηθεί η ευταξία και να περιφρουρηθεί η ασφάλεια ,και πως η οποιαδήποτε ανάμειξη της εισαγγελίας θα ήταν έπειτα από κάποια αξιόποινη πράξη και την σύλληψη των υπαιτίων σύμφωνα με τα άρθρα 417 και επόμενα του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

Άρθρα: 1 και 2 ν.29/1943, 267,294 § 1, 3εδ.β', 8β',299 και 300 Κανονισμός Υπηρεσίας Χωροφυλακής, 123-128 Κανονισμού της εν πόλεσιν υπηρεσίας των στρατευμάτων,61/1952 Κανονισμού Αρχηγείου Αστυνομίας Πόλεων,76/1954 Αστυνομικής Διατάξεως Αθηνών, 58 και 66 του από 5/8.10.1949 Κώδικος περί Νομαρχών, 417 Κωδ. Ποιν. Δικον. ,314/1956 γνωμοδότηση του Ν.Σ.Κ. ,10 του Συντάγματος 1952

Νομικό Βήμα Έτος 14^{ov} σελ.909-910